

Roth Gyula születésének 150. évfordulójára

Roth Gyula professzor, a hazai és nemzetközi erdészeti tudomány meghatározó személyisége 1873. szeptember 26-án született Sopronban. Édesanyja **Hacks-tock Emília**, édesapja **Roth Gyula** jól ismert soproni pék. A szülői ház még mai is áll az Előkapu 3. sz. alatt. Roth Gyula személye szorosan összefonódott a Soproni Egyetem jogelődjeivel, az Erdészeti Kutatóintézettel, valamint az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségével.

Középiskolai tanulmányait a soproni Evangélikus Líceumban végezte. Érettségi vizsgái után önkéntesként szolgált, majd letette a tiszti vizsgát, és tartalékos hadnagyként szerelt le. 1893-ban beiratkozott a selmecbányai Erdészeti és Bányászati Főiskolára. Kitűnő tanuló révén a 43 vizsgájából 37-et jeles eredménnyel abszolvált, s így jeles eredménnyel fejezte be 1896-ban az erdőmérnöki szakot.

Lugoson (Lugoj, Románia) 1896. október 15-én kezdte el az állami szolgálatot. A két gyakornoki év letelte után 1898. október 29-én, Budapesten tette le az erdészeti államvizsgát [az államvizsga-bizottság tagjai: *Vadas Jenő* (vizsgálóbiztos és m. kir. erdőtanácsos), *Tomcsányi Gyula* (vizsgálóbiztos és m. kir. erdőigazgató), *Soltz Gyula* (a bizottság elnöke, miniszteri tanácsos, országos erdőmester), *Török Gábor* (a bizottság jegyzője, Debrecen városának erdőmestere)], és kitüntetéses oklevelet szerzett. Az államvizsgát követően még két évet dolgozott a lugosi erdőigazgatóság mellé rendelt erdőrendezőségénél.

Jelentős fordulatot hozott számára az 1900-as év, ekkor áthelyezték Görgény-szentimrére (Gurghiu, Románia), s itt az oktatáson kívül megbízták a szabédi (Săbed, Románia) erdészeti kísérleti állomás vezetésével is. Ekkor kezdett el foglalkozni a mezősegi kopárok fásításának lehetőségével és problémájával, valamint az erdészeti kísérletüggyel, mely meghatározója lesz a további szakmai tevékenységének

Vadas Jenő indítványozására 1904-ben áthelyezték Selmecbányára az erdészeti kísérleti állomás központjába. Az itteni kutatásainak középpontjában az állományápolások, a természetes és mesterséges felújítások, a vetőmagvizsgálat, a származási vizsgálatok, a külföldi fafajok honosítása, a vadkárok elleni védekezés lehetősége és a vadtenyésztés állt. Tehetségét és szorgalmát már ekkor kamatoztatta a gyakorlati és

elméleti oktatás terén, s viszonylag hamar, 1911-ben kinevezték főerdőmérnökké, valamint a kísérletügy adjunktusa is lett.

Az első világháború kitörésekor önként bevonult, azonban a parancsnokság az orosz harctérre induló csapatból visszarendelte, és Szerbiába, Bosznia-Hercegovinába, valamint Montenegróba küldték. Feladata a fenyőfélék gyanacsapolásának megszervezése és vezetése volt.

Az I. világháború után a selmecbányai Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola Sopronba, Roth Gyula szülővárosába került. *Selmecbánya kényszerű elhagyásának a következménye nagyon súlyos volt: megszünt az Erdészeti Kísérletek című szakfolyóirat, elvesztek az eddigi kutatások adatai, a kísérleti területek pedig külföldre kerültek, így azok folytatása lehetetlenné vált.*

Vadas Jenő halála után 1922. március elsejétől az Erdőművelés, Vad- és Halgazdálkodási Tanszék vezetésével bízták meg; 1923. december 23-tól pedig már mint nyilvános rendes tanár oktatott. Az erdészeti kísérleti állomás vezetését 1924-ben vette át, 1926-ban pedig újra megindította az *Erdészeti Kísérletek* című szakfolyóiratot, mely gyorsan ismertté vált egész Európában.

Roth Gyula emléktáblája a szülői ház falán (Sopron, Előkapu, Forrás: Wikimedia)

Roth Gyula (1873–1961)

A hazai erdészeti kutatást számos kongresszuson képviselte. Roth Gyula tevékenységének is köszönhetően 1914-ben Magyarország lett volna házigazdája az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége (IUFRO – International Union of Forestry Research Organizations) kongresszusának, de ezt az I. világháború megakadályozta. Az 1929-ben Stockholmban rendezett VII. Erdészeti Kutatóintézetek Szövetségének kongresszusán alelnökké választották, s mint elnök köszönthette az 1936-ban Magyarországon megrendezésre került IX. kongresszust. A Rómában 1953-ban megrendezett Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetsége XI. kongresszusán a szövetség tiszteletbeli elnöke megtisztelő címet kapta.

A magyar politika változása és a háborús készülődés előrehaladtával a kutatóintézet anyagi helyzete egyre romlott, az intézetet fokozatosan leépítették. Roth Gyula ezen intézkedések hatására 1940-ben lemondott az intézet vezetéséről. Mikor azonban 1949-ben újjáalakították az Erdészeti Tudományos Intézetet, ismét tevékenyen elkezdett dolgozni; az *Országos Erdészeti Egyesület szállaló-munkabizottság elnökének is megválasztották.*

1922–1944 között az Erdőműveléstan Tanszék vezetője volt, de nyugdíjban vonulása után még 1947-ig ellátta a

Roth Gyula hallgatóság körében. (A fénykép valószínűleg 1935-ben készült.)

tanszékvezetői feladatokat. Az 1956-os forradalom után az Erdőműveléstani Tanszék oktatók nélkül maradt, és a Főiskola Tanácsa 1956. november 12-től ismét felkérte Roth Gyulát a tanszék vezetésére, illetve az egyes tantárgyak oktatására, a hallgatók vizsgáztatására. Ez a megbízatás 1957. október 15-ig tartott.

Munkássága folyamán fontosnak tartotta az egyes elméleti tézisek gyakorlati alkalmazhatóságának vizsgálatát, és ez vezette arra, hogy szinte számtalan kísérlete volt az ország területén. Már fiatal mérnökként az akkortájt igen időszerű kérdéskörrel, *a fajok származásával és vizsgálatával* kezdte el kutatói tevékenységét. Vezetésével új arborétumok létesültek (Selmecbánya, Szabéd).

A későbbi kutatásainak témakörei az erdőnevelés, természetes felújítás és a szálaló erdőgazdálkodás voltak, melyekben európai hírnevet szerzett, s elismertséget vívott ki a magyar erdészeti kutató és oktató szakemberek számára. Nevéhez fűződik a *Roth-féle java-fa-osztályozás*, valamint a *Roth-féle vonalas szálalóvágás*.

Kutatói és oktatói tevékenységéért számos kitüntetésben részesült, így többek között 1954-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1955-ben a Kossuth-díj II. fokozatát kapta meg, valamint a Finn Erdészeti Egyesület tiszteletbeli tagjaként a Fehér Rózsa-rend elismerésben is részesült.

Roth Gyula professzor, a hazai és nemzetközi erdészeti kutatás egyik legnagyobb alakja, az erdészeti felsőoktatás kiváló tanára, Sopron város megbecsült polgára 1961. január 7-én halt meg Sopronban. Sírja a soproni evangélikus temetőben található.

Szakmai érdeklődése nemcsak a kutatásra, oktatásra terjedt ki, hanem tevékenyen részt vett számos szövetség, egyesület munkájában mint tag, alapító tag, választmányi tag. Erről a társadalmi és tudományos tevékenységéről pontos képet ad az 1943-ban megjelent *M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Évkönyve*:

„Roth Gyula okl. erdőmérnök, az erdőművelés, vad- és halgazdaságtan ny. r. tanára, a M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola erdőmérnöki osztályának az 1923/24. és 1924/25.

Tanévben volt dékánja, a M. Kir. József Nádor Műegyetem bánya-, kobó- és erdőmérnöki karának az 1937/38. tanévben volt dékánja, az Alföldi Erdőtelepítési Szaktanács és az Országos Felsőoktatási Tanács tagja, a Kir. Magyar Természettudományi Társulat választmányi tagja, a M. Kir. Erdészeti Kutatóintézet volt vezetője. A Magyar Ornithológusok Szövetségének alelnöke, az Országos Erdészeti Egyesület, az Országos Természetvédelmi Tanács, a Tisza-jobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete és a Magyar Mérnök- és Építész Egylet választmányi tagja, a Soproni Magyar Szövetség alapító tagja, az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségének volt elnöke, a finn Metsätieteellinen Seura tiszteletbeli tagja, a II. o. polgári hadi érdemkereszt és a finn Fehér Rózsa-rend középkeresztjének tulajdonosa. Főiskolai rk. Tanárrá kinevezett 1922. március 1-én, főiskolai r. tanárrá 1923. december 23-án, egyetemi ny. r. tanárrá 1934. július 18-án.”

Dr. habil. Frank Norbert

Roth Gyula szobra a Soproni Egyetem botanikus kertjében (Forrás: SoE)